

JOSEP M. VILA I CARABASA
MARINA MIQUEL I VIVES

*ESTUDI D'UNA MATRIU DE SEGELL MEDIEVAL PROCEDENT DE
L'ESGLÉSIA DE SANT PONÇ DE CORBERA*

CIRCUMSTÀNCIES DE LA TROBALLA

La matriu objecte d'aquest estudi va ser recuperada en el transcurs de l'excavació arqueològica realitzada en l'església de Sant Ponç de Corbera durant el mes d'abril de 1990. La intervenció, duta a terme a instàncies i amb finançament del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, tenia com a objectiu realitzar un estudi arqueològic de l'església de Sant Ponç que en aquell moment es trobava en fase de restauració.¹

En el transcurs de l'excavació es van poder documentar un total d'onze sitges excavades a la roca natural que ocupaven la major parte de l'espai comprès pels dos trams inferiors de la nau de l'església. Aquestes sitges, construïdes probablement entre els segles XI i XII, es van deixar d'utilitzar cap al segle XIII, moment en que es va iniciar el seu abandonament i colmatació progressiva que va finalitzar cap a mitjans segle XVI quan una important reforma de l'edifici les va amortitzar definitivament.

Va ser precisament en un d'aquests nivells de colmatació d'una de les sitges (u.e. 165) que va apareixer la matriu de segell a la que ens referim.²

DESCRIPCIÓ

La peça estudiada és una matriu plana, d'una sola imprompta, feta en coure i amb forma bi-ogival que medeix 35 mm d'alçada x 20 d'amplada màximes i entre 1,5 i 2 mm. de gruix aproximadament. Al dors, i en la part superior, presenta una

1 Cf. MIQUEL, M. -VILA, J.M. -CLUA, M.: *L'església de Sant Ponç de Corbera*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1994. (Memòries d'Intervencions Arqueològiques a Catalunya, 10).

2. Per a una descripció de l'estrat i de les seves relacions estratigràfiques vegeu: MIQUEL, M. -VILA, J.M. -CLUA, M.: *Op. cit.* pp. 18-19.

al·leta de premsatge perforada per tal de fer-hi passar una cadeneta per a la suspensió del segell.

El camp del segell està ocupat per la figura d'un paó en estat de repós sobre un fons llis.

La llegenda perimetral, amb gràfila interior y exterior y escrita en lletres majúscules, ens informa del nom del personatge al que corresponde el segell

+ .S[ignum]: ARNALDUS: MATERO::

IDENTIFICACIÓ I CRONOLOGIA

La forma bi-ojival de la peça estudiada, característica dels segells personals de personalitats eclesiàstiques menors,³ així com la seva localització a l'interior de l'església de Sant Ponç, ens porten a suposar que la matriu a la que ens referim correspon a algun dels priors de Sant Ponç o de Sant Pere de Casserres, monestir del que depenia el de Corbera. Pel que fa a la identificació del personatge que representa, tenim documentat un monjo de Casserres anomenat A. de Matheró que el 1239 apareix com a signant d'un compromís amb el bisbe de Vic per a la reforma del monestir.⁴ D'altra banda, i uns anys més tard, concretament el 1256, està documentat un prior de Sant Ponç anomenat Arnau.⁵ Evidentment no disposem d'informació suficient com per poder afirmar categòricament que ambdós personatges siguin una mateixa persona, tot i que les coincidències en el temps puguin donar verosimilitut a aquesta hipòtesi. Per la seva banda, el contexte arqueològic en el que es va trobar la matriu permet situar aproximadament la seva deposició a finals del segle XIII o en el transcurs del XIV.⁶ Si tenim en compte que la utilització de la peça cal situar-la en un moment anterior al de la seva deposició, podem admetre que la matriu d'utilitzés a mitjans segle XIII, moment en el que es produïa l'actuació d'aquests dos monjos. D'aquesta manera veiem reforçada la hipòtesi que l'Arnaldus Materó

3. MENÉNDEZ PIDAL, F.: *Apuntes de sigilografía española*. Guadalajara, 1988, p. 44.

4. MONSALVATGE, F.: *El monasterio de San Pedro de Caserras*. Noticias Históricas. Vol. XX. Girona, 1910, p. 78.

5. Sant Pere de Casserres. *Catalunya Romànica*, vol. II., p. 360.

6. Així, el segell es troba associat fonamentalment a ceràmica grisa i algun fragment de pisa decorada en manganès que permet situar la formació de l'estrat en aquest període. Cf. MIQUEL, M. - VILA, J.M. - CLUA, M.: *Op. cit.* p. 48, fig. 11.

de la matriu estudiada sigui el mateix A. Matheró del document del 1239, i potser també el prior Arnau que va regir els destins de Sant Ponç entre 1250 i 1256.⁷

7. En tot cas, sabem que el cognom Materó no és estrany en el si de la comunitat de Casserres en èpoques posteriors ja que està documentada l'existència d'un Pere de Materó que en va ser prior l'any 1376 (Cf. VILANOVA ROSSELLO, Ramón: Priorologi de Sant Pere de Casserres. *Bulletí del Centre Excursionista de Vic*, Vic, 1928. p. 4). i n'hi podria haver d'altres que desconeixem. Curiosament està documentat un segell pertanyent a aquest Pere de Materó el camp del qual és completament diferent al de la matriu estudiada (un arbre sota dues claus encreuades) (Cf. SEGARRA, Ferran: *Sigillografia catalana. Inventari, descripció i estudi dels segells de Catalunya*. Barcelona, 1932. núm. 5.060)

Fig. 1. Matriu de segell

Fig. 2. Imprompta realitzada amb la matriu estudiada